

PROBLEME ÎN PRACTICA JUDICIARĂ A REPUBLICII MOLDOVA

¹Cataraga Olga, ¹Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministrerul Justiției, mun. Chișinău, R. Moldova

¹Cernei Elizaveta, ¹Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministrerul Justiției, mun. Chișinău, R. Moldova

ABSTRACT

“ PROBLEMS IN THE JUDICIAL PRACTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

In this article we aim to raise public awareness, but decision-makers in the issues of legal expertise in constructions, through procedural and scientific arguments, in the hope of successfully solving the created situation.”

ACTUALITATEA TEMEI:

De ceva timp, de către Ministerul Justiției au fost înaintate propuneri de modificare a Legii nr.68 din 14 aprilie 2016 pentru expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”. Proiectul prevede abrogarea alin. (2) al art. 40 și lit. d), alin. (2) al art. 47 din Lega nr. 68 din 2016. Prevederile respective stabilesc condiții suplimentare față de condițiile prevăzute la alin.(1) al aceluiași articol (condiții generale pentru a obține calitatea de expert judiciar) pentru a obține calitatea de expert judiciar cu specializarea în domeniul arhitecturii, urbanismului și construcțiilor, în evaluarea și partajarea bunurilor imobile, în evaluarea bunurilor imobile. Persoanele respective trebuie să dețină, respectiv, calitatea de expert tehnic în construcții, certificatul de calificare a evaluatorilor bunurilor imobile, certificatul de inginer cadastral.

Recent, Cancelaria de stat a remis spre examinarea suplimentară proiectul modificărilor de hotărâre „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.68 din 14 aprilie 2016 pentru expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”, prin prisma obiecțiilor expuse în Avizul Secretariatului Evaluării Impactului de Reglementare.

OBIECTIVELE LUCRĂRII:

Tergiversarea adoptării modificărilor propuse se răsfrânge negativ asupra întreg procesului judiciar din țară. În articolul de față ne propunem să sensibilizăm opinia publică, dar și factorii de decizie în problema respectivă, prin opinii argumentate procesual și științific, în speranța soluționării cu succes a situației create.

ANALIZE, CONSTATĂRI:

Cele invocate în Avizul Secretariatului Evaluării Impactului de Reglementare, cu referire la proiectul modificărilor propus, nu corespund realității de fapt, deoarece este total greșită opinia expusă, precum, că experții tehnici în construcție (Legea nr.721-XIII din 02.02.1996) și cei judiciari cu specialitățile 15.01-15.03 (HG nr.195 din 27.03.2017), din domeniul economico-ingineresc desfășoară în paralel același gen de activitate.

În acest sens, menționăm, că experții tehnici și cei judiciari soluționează sarcini diferite, primii oferind soluții pentru procesul de construcție, reconstrucție, etc. a obiectelor, iar cei din urmă – operează investigații științifico-practice în domeniul construcțiilor cu scopul soluționării problemelor apărute în procesul judiciar, statutul cărora este bine punctat în legislația procesuală.

Mai mult, expertul tehnic nu poate participa la careva acțiuni procesuale, deoarece acesta reprezintă interesele uneia din părți. În plus, competența unui expert judiciar, spre deosebire de cea a unui expert tehnic, este influențată și de partea juridică a unui caz penal sau civil, pe când cel din urmă rezolvă doar întrebări ce țin de domeniul construcțiilor, fiind total nepregătit să abordeze aspectul expertologic și să contribuie la înfăptuirea justiției prin asigurarea procesului cu probe. Investigațiile pe care le efectuează un expert judiciar, consecutivitatea lor, criteriile de apreciere a rezultatelor și de formulare a concluziilor sale, sunt strict reglementate de metodicile tip și cele speciale, principiile cărora sunt elaborate de știința expertologiei, fiind unice în toată lumea, pe care nu le posedă decât subiecții unui astfel de proces (expertiză judiciară).

Experții tehnici fiind certificați de comisii departamentale pe specialități înguste în construcții, fără aspecte expertologice și procesuale nu sunt în stare să acopere profesionist și legal toate problemele care fac obiectul expertizei judiciare în domeniu, inclusiv cele ridicate de către instanță.

La fel stau lucrurile și cu expertul judiciar în domeniul construcțiilor, care nici el nu poate exercita funcțiile unui expert tehnic în construcții, posedând competențe și abilități cu totul diferite. Opinia precum că expertul judiciar apreciază activitatea unui expert tehnic și de aceea trebuie să fie ca profesionist mai sus ca acesta, este total greșită, primului, fiindu-i interzisă prin legislația procesuală careva apreciere a activităților persoanelor juridice sau fizice. Expertul judiciar se deosebește de un expert tehnic nu numai prin adâncimea și diversitatea de cunoștințe profesionale, dar, de asemenea, și prin capacitatea de a desfășura activități de cercetare științifico-practică în procesul investigării în legătură cu statutul său procesual.

Astfel, expertul judiciar în domeniul construcțiilor trebuie să aibă o pregătire profesională multilaterală în materie teoretică pe toate aspectele complexului de construcții, calificări științifice și pregătire expertologică și juridică specială în legătură cu poziția și statutul său procesual.

De altfel, științific, cunoștințe speciale în domeniul construcțiilor, pe care le posedă experții judiciari în specialitatea respectivă, din punct de vedere al procesului judiciar, înseamnă cunoștințe teoretice și deprinderi practice din acest domeniu, adaptate special în scopul depistării, fixării, ridicării și examinării urmelor și mijloacelor materiale de probă. În nici un mod cunoștințele date nu le posedă și nici nu le pot posedea experții tehnici în construcții pregătiți în conformitate cu cerințele actelor normative menționate supra.

Un aspect dintre cele mai importante ale activității experților judiciari este **independența acestora**.

În acest sens, se pare greșit și, fiind spus mai blând, se pare cam straniu, includerea în Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar a cerinței că pentru obținerea statutului de expert judiciar în domeniul construcțiilor este obligatoriu ca solicitantul să fie anterior atestat (certificat) de Ministerul Economiei și infrastructurii R.M ca expert tehnic. În spatele mesajului aparent pozitiv pentru dezvoltarea profesională a experților judiciari se află o **încălcare gravă a principiului independenței lor**, fapt menționat și în raportul de expertiză anticorupție la proiectul actualei Legi 68/2016 de care nu s-a ținut cont în procesul de adoptare. Potrivit redacției actuale a Legii 68/2016, expertul judiciar în domeniul construcțiilor se încadrează în dependență directă de organizația departamentală - Ministerul Economiei și Infrastructurii, unitățile căruia (Inspekția de construcții, Serviciul de expertiză, etc.) au statut de pârât în dosarele, în cadrul cărora se examinează chestiuni în domeniul construcțiilor și se dispune expertiza judiciară pe specialitățile 15.01-15.03 (conform nomenclatorului expertizelor judiciare). Aici apare un conflict evident de interese: expertul judiciar, certificat ca expert tehnic al Ministerului Economiei și Infrastructurii se expune în concluzii cu referire la situația în construcție de care este responsabil nu altcineva, decât instituția care îl certifică.

Din acest punct de vedere avem o absurditate evidentă, dictată de „lobby-ul“ organizației departamentale implicată în editarea Legii 68/2016, care, aduc în subordinea Ministerului Economiei și Infrastructurii pe experții judiciari ai Ministerului Justiției.

CONCLUZII:

Fuzionarea activității de expertiză judiciară în domeniul construcțiilor cu cea a experților tehnici, evaluatorilor, partajatorilor, etc., făcută actualmente prin Legea 68/2016 este periculoasă și prin faptul, că periclitează grav **principiul**

egalității armelor în procesul judiciar, punându-i sub aceeași ”umbrelă” pe cei care elaborează soluții și pe cei care apreciază influența acestor soluții asupra situațiilor de litigiu, investigate în procesele judiciare.

Această încălcare gravă a principiului independenței experților judiciari și al egalității armelor în procesul judiciar trebuie eliminată de urgență, până când nu a avut impact asupra actului de îndeplinire a justiției în Republică.

Analiza comparativă a legislației statelor vecine, dar și a altor state din lume, ne arată, că nicăieri nu mai există așa ceva și că activitățile de expertiză judiciară în diferite domenii ale științei, artei, tehnicii, meșteșugăritului și altor domenii de activitate umană nu se confundă grosolan cu activitățile de bază ale acestor domenii. Interacțiunea expertizei judiciare pe diferite specialități cu domeniile științei sau economiei naționale se bazează nu pe fenomenul excluderii uneia de către alta, ci dimpotrivă, pe o îmbogățire reciprocă și prosperare a ambelor direcții de activitate în folosul întregii societăți.

BIBLIOGRAFIE:

1. Аверьянова Т.В. Судебная экспертиза Курс общей теории.М. Норма, 2009,480с.
2. Основы судебной экспертизы ред. Ю.Г. Корухова,М. РФЦСЭ, 1997, ч.1.;
3. Россинская Е.Р., галяшина Е.И., Зинин А..М. Теория судебной экспертизы: учебник;
4. Е. Р. Российская, Е. И. Галяшина, НАСТОЛЬНАЯ КНИГА СУДЬИ Судебная экспертиза, 2010
5. Бутырин А.Ю. Теория и практика судебной строительно-технической экспертизы (2006).
6. Legea RM nr.68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”.
7. Legea RM nr.721-XIII din 02.02.1996
8. Codul procedură penală al RM
9. Codul de procedură civilă al RM
10. Practica de expertiză judiciară Italia, România, Ucraina, Belarusi, Rusia, Estonia, Lituania, SUA, acumulată din revistele de specialitate, lucrările conferințelor și vizitelor de lucru la care au participat angajații CNEJ
11. Materialele de lucru ale ENFSI.